

KATAKAL

Ročník V.

28. 1. 2024

Číslo: 10

ŠTVRTÁ NEDEĽA V CEZROČNOM OBDOBÍ

R.: Pane, daj, aby sme počúvali tvoj hlas a nezatvrdzovali si srdcia.

Mk 1, 21 - 28

V sobotu vošiel Ježiš v Kafarnaume do synagógy a učil. I žasli nad jeho učením, lebo ich učil ako ten, čo má moc, a nie ako zákonníci.

A práve bol v ich synagóge človek posadnutý nečistým duchom. Ten vykrikol: „Čo ťa do nás, Ježiš Nazaretský? Prišiel si nás zničiť? Viem, kto si: Boží Svätý.“

Ježiš mu prísne rozkázal: „Mlč a vyjdi z neho!“ Nečistý duch ním zalomcoval a s veľkým krikom z neho vyšiel.

Všetci sa čudovali a jeden druhého sa vypytovali: „Čo je to? Nové učenie s mocou! Aj nečistým duchom rozkazuje a poslúchajú ho.“ A chýr o ňom sa hneď rozniesol všade, po celej galilejskej krajine.

Udalosť v Kafarnaumskej synagóge z dnešného evanjelia je Ježišovo prvé verejné vystúpenie opísané podrobne. Doteraz nás evanjelista informoval len všeobecne o Ježišovej činnosti: „Ježiš prišiel do Galiley a hlásal Božie evanjelium. Hovoril: Naplnil sa čas a priblížilo sa Božie Kráľovstvo. Kajajte sa a verte evanjeliu.“ Potom sme boli svedkami toho, ako dva páry bratov, rybárov, povolal, aby ho nasledovali, a spolu s nimi prichádza do Kafarnauma.

Ďalšia udalosť, ktorej sa zúčastňujeme sa odohráva v sobotu. Nevieme koľko času, či dní ubehlo od chvíle, kedy Ježiš vstúpil do Kafarnauma do jeho vystúpenia v synagóge – evidentne to nie je pre evanjelistu dôležité, avšak dáva si záležať na tom, aby nám neuniklo, že sa táto udalosť odohráva v sobotu a v synagóge.

Synagóga a sobota predstavujú priestor a čas určené na utváranie a uchovanie židovskej identity cestou pamäte a štúdia. Avšak zdá sa, že v priebehu Markovho evanjelia synagóga ustupuje do úzadia, a hlavnú úlohu, čo do priestoru a času, zohráva skôr dom, hraničné priestory (dvere, breh jazera) a chvíle zdieľania medzi Ježišom a jeho učeníkmi. Vytvára sa tak istý odstup medzi Ježišom a synagógou. Tento odstup pre komunitu, ktorej je Markovo evanjelium určené, môže naznačovať aj výraz z dnešnej perikopy „ich synagóga.“

Ježiš vchádza do synagógy, aby tam učil. Sloveso „učiť“ je v Markovom evanjeliu rezervované Ježišovi; všetci ostatní tak nanajvýš „ohlasujú.“ Ježišovo učenie zohráva centrálnu úlohu v celom príbehu a je postavené do silného kontrastu s iným učením, s učením zákonníkov.

Oni sú tí, ktorí sú Ježišovými odporcami v Markovom evanjeliu viac ako v ktoromkoľvek inom evanjeliu.

Zákonníci sa zaoberali štúdiom a interpretáciou Zákona, a určovali tak duchovné a morálne normy života Izraelského národa. Aký je charakter Ježišovej moci odhaľuje centrálna epizóda. Na jeho učenie reaguje nečistý duch. Ten chce prebrať iniciatívu a prevýšiť Ježiša tvrdením, že pozná Ježišov pôvod („Ježiš Nazaretský“), jeho misiu („Prišiel si nás zničiť[?]“) a jeho identitu („Boží Svätý“).

Zároveň rázne vyjadruje, že s Ježišom nemá nič spoločné: „Čo ťa do nás?“ (v gréčtine je tu rovnaký výraz, aký používa Ježiš, keď hovorí k svojej matke na svadbe v Káne, tam preložené ako: „Čo mňa a teba do toho?“). Prekvapuje fakt, že Ježišov prvý verejný čin, s ktorým sa u Marka stretávame je istá forma exorcizmu. Zároveň, tento nečistý duch je vôbec prvý, kto v Markovom evanjeliu k Ježišovi hovorí a je to prvý Ježišov oponent.

Ježiš v evanjeliu adresuje nečistého ducha priamo a odhaľuje tak svoju identitu i autoritu.

Ježišovo učenie má teda moc vyháňať nečistých duchov. V Starom zákone sa slovo „nečistý“ používa najmä v kultovej oblasti a označuje stav človeka, v ktorom nemôže mať účasť na kulte, na náboženských obradoch, nemôže sa priblížiť k veciam zasväteným Bohu – nemá k Bohu prístup.

Ježišovo učenie má práve túto moc – zbavovať človeka „nečistoty“ teda zničiť bariéru medzi človekom a Bohom a priviesť človeka k Bohu. Ježiš tak robí v sobotu a nadväzuje tým na pravé pozadie významu tohto dňa: stvorenie a oslobodenie človeka. Ježiš tak môže robiť lebo má iného Ducha.

Prišiel zbaviť človeka nečistého ducha a pokrstiť ho, teda ponoriť ho do Ducha Svätého.

Ježišovo učenie sa nevyčerpáva v slovách, ale vyjadruje sa aj činmi, mocnými gestami vybavenými skutočnou autoritou, ktorá „dáva rast“ druhému – podľa pôvodného významu slova auctoritas, od slovesa augere – zväčšovať – smeruje k životu, k dobru druhého.

Nie je to uplatňovanie moci zvýhodňujúce toho, kto ju už má! A Marek čitateľovi okamžite poskytuje udivujúci príklad tejto autority: v synagóge je chorý človek, zranený na duchu aj na tele; je sobota, deň požehnania a plnosti života, a Ježiš prišiel práve preto, aby daroval plný život, aby priniesol dobro.

Text hovorí, že ten človek bol „posadnutý nečistým duchom“, bol to teda človek trpiaci psychickými problémami, ktoré sa navonok prejavovali prudko, tajomne a abnormálne, a preto boli pripisované zlým duchom, démonom. Tento človek je však rozpoltený a schizofrenický aj z duchovného pohľadu: spoznáva a pravoverne vyznáva Ježišovu identitu.

Keď je postavený pred zlo a moc Zlého, Ježiš sa ukáže ako „silnejší“ a už zasahujúci. Rozhodujúci je ale fakt, že „jeho prvý pohľad nepatrí hriechu, ale utrpeniu človeka.“ Ježiš teda svojím slovom uzdravuje chorého, ale dlho potláčané zlo z tohto človeka vychádza „s lomcovaním a veľkým krikom“ s bolestivými krčmi medzi smrťou a pôrodom. Dochádza tak k oslobodeniu, človek je vrátený sám sebe uzdravený a Božia moc je zjavená všetkým prítomným.

Ježiš svojimi skutkami ukazuje, že jeho učenie má naozaj čo robiť so životom, znamená dávať život a obnovovať k plnosti života.

Áno, Ježišovo slovo je slovom spásy ako slovo Božie: Boh iste hovorí cez Písmo, ale teraz hovorí aj skrze Ježiša „ktorý bol prorokom, mocným v čine i v reči pred Bohom aj pred všetkým ľudom.“ Sme schopní načúvať mu?